

12. februar 2021
Sagsnr.: 20/09858
Klagenr.: 1011724
DWE

AFGØRELSE FRA MILJØ- OG FØDEVAREKLAGENÆVNET

ÆNDRING af dispensation i sag om opførelse af offentligt toilet inden for fortidsmindebeskyttelseslinjen i Faaborg-Midtfyn Kommune

Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse efter naturbeskyttelsesloven § 18, stk. 1, jf. 65, stk. 2, jf. § 78, stk. 1, 1. pkt.¹

Miljø- og Fødevareklagenævnet ændrer Faaborg-Midtfyn Kommunes afgørelse af 26. juni 2020 om dispensation til opførelse af et offentligt toilet inden for fortidsmindebeskyttelseslinjen på matr. nr. F1 Lyø, Faaborg Jorder, beliggende A1 , 5601 Lyø, til et afslag.

Det indbetalte klagegebyr tilbagebetales.

Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. § 17 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet² og gebyrbekendtgørelsens § 2.³ Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 6 måneder, jf. naturbeskyttelseslovens § 88, stk. 1.

Afgørelsen er truffet af formanden på nævnets vegne, jf. § 8 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

**MILJØ- OG
FØDEVAREKLAGENÆVNET**
Toldboden 2
8800 Viborg

Tlf. 72 40 56 00
CVR-nr. 37795526
EAN-nr. 5798000026070
nh@naevneneshus.dk
www.naevneneshus.dk

¹ Lovbekendtgørelse nr. 240 af 13. marts 2019 om naturbeskyttelse.

² Lov nr. 1715 af 27. december 2016 om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

³ Bekendtgørelse nr. 132 af 30. januar 2017 om gebyr for indbringelse af klager for Miljø- og Fødevareklagenævnet mv.

1. Klagen til Miljø- og Fødevareklagenævnet

Afgørelsen er den 8. juli 2020 påklaget til Miljø- og Fødevareklagenævnet af Slots- og Kulturstyrelsen.

Klager har navnlig anført, at

- toilettet vil have en negativ effekt på den landskabsmæssige forståelse af fortidsmindet, og
- eksisterende beplantning ikke kan bruges som argument til meddelelse af dispensation.

Klagepunkterne er nærmere uddybet i afsnit 2.3.

2. Sagens oplysninger

2.1 Området

Matriklen, hvorpå fortidsmindet er placeret, ligger på den vestlige del af Lyø, ca. 187 m fra kysten. Fortidsmindet er placeret inden for strandbeskyttelseslinjen. Matriklen ligger omgivet af åbne marker, og en mindre markvej ligger ved matriklens østlige grænse.

Det fremgår af Slots- og Kulturstyrelsens hjemmeside, "Fund og Fortidsminder", at fortidsminde 4114:1 er et dyssekammer kaldet "Klokkestenen", der har fem bæresten, hvoraf en er en stor dæksten, hvis klang ved slag har givet dyssekammeret sit navn. Dyssekammeret er fritstående i en lille græsbeklædt lund med højstammede elmetræer. Foruden dyssekammeret er der i lunden opsat fire bænke, ca. 5 m fra kammeret. Bænkene har stået ved dyssekammeret i mere end 40 år. Kammeret måler indvendigt 1,8 x 1,2 m med en monumental og høj beliggenhed. Dyssekammeret er dateret til stenalderen (3950 – 2801 f.Kr.)⁴

Matriklen er beliggende ca. 450 m fra Natura 2000-område nr. 197 Flensborg Fjord, Bredgrund og farvandet omkring Als (habitatområde nr. 173 og fuglebeskyttelsesområde nr. 64).

2.2 Den påklagede afgørelse

Faaborg-Midtfyn Kommune har den 26. juni 2020 meddelt dispensation til opførelse af et offentligt muldtoilet inden for fortidsmindebeskyttelseslinjen på matr. nr. F1 Lyø, Faaborg Jorder, A1 , 5601 Lyø.

Dispensationen er meddelt på vilkår om, at den eksisterende afskærmende beplantning ikke må ryddes.

Det fremgår af afgørelsen, at der er ansøgt om dispensation til etablering af et offentligt toilet ved den østlige ende af arealet omkring Klokkestenen. Det ansøgte består af et primitivt muldtoilet 1,5 x 1,5 m med nedgravet septiktank, som skal opføres i farven gråsort.

⁴ <http://www.kulturarv.dk/fundogfortidsminder/Lokalitet/8448/>

Faaborg-Midtfyn Kommune har anført, at antallet af besøgende på Lyø stiger for hvert år, og at den stigende interesse for øen, især henover sommerperioden, har øget behovet for offentlige toiletter placeret uden for Lyø By, idet mange af seværdighederne ligger ved kystområderne. Kommunen har desuden oplyst, at toilettet ønskes placeret i matriklens sydøstlige hjørne, hvor det vil være skjult af buske ud mod marken, samt at denne placering er så langt fra Klokkestenen som muligt, og gør det muligt for en slamsuger at bakke til og tømme toilettet.

Klokkestenen er desuden placeret på kommunal grund, der ligger på både cykel og vandrerruten, og samtidig fungerer fortidsmindet som endestationen for seværdighederne i vest.

Faaborg-Midtfyn Kommune har vurderet, at toilettet og dets placering ikke vil påvirke indblikket til og udsynet fra fortidsmindet. Kommunen har endvidere vurderet, at toilettet vil forbedre mulighederne for at besøgende kan opholde sig i området omkring Klokkestenen og stinettet på den vestlige del af Lyø, samt at toilettet kun i mindre grad vil forstyrre landskabet omkring fortidsmindet.

Desuden har Faaborg-Midtfyn Kommune vurderet, at opførelsen af toilettet ikke, hverken i sig selv eller i forbindelse med andre projekter, vil påvirke Natura 2000-området, eller arter optaget på habitatdirektivets Bilag IV.

2.3 Klagens indhold

Klager har anført, at der i det konkrete tilfælde ikke foreligger særlige omstændigheder, som kan begrunde en dispensation fra de restriktive regler om fortidsmindebeskyttelseslinjen.

Endvidere har klager anført, at Slots- og Kulturstyrelsen har forståelse for, at der er et ønske om etablering af flere offentlige toiletter på øen, men at placeringen ca. 30 m fra fortidsmindet er særdeles uheldig. Klager har uddybende bemærket, at de mange installationer i den lille lund omkring fortidsmindet hindrer forståelsen af fortidsmindet i sammenhæng med det omgivende landskab, og at en yderligere installation i form af et sort toiletskur vil have en negativ effekt på den landskabsmæssige forståelse af fortidsmindet.

Klager har desuden henvist til, at vilkåret om, at beplantningen ikke må ryddes, ikke kan være et tungtvejende argument for at meddele dispensation, idet beplantning ændrer sig over tid, går ud eller ændrer karakter.

Klager har desuden bemærket, at styrelsen ikke har modtaget afgørelser fra kommunen på de andre installationer inden for fortidsmindebeskyttelseslinjen, herunder bænke og borde-bænkesæt.

2.4 Faaborg-Midtfyn Kommunes bemærkninger til klagen

Faaborg-Midtfyn Kommune har i bemærkninger til klagen af 11. august 2020 anført, at idet Lyø er en meget åben ø med meget lidt beplantning, og da de lange strækninger af gang- og cykelstier primært ligger inden for strandbeskyttelseslinjen, er det vanskeligt at finde en placering til et offentligt toilet, der ikke vil virke skæmmende i landskabet og som samtidig kan opnå dispensation efter strandbeskyttelseslinjen. Kommunen har på denne baggrund vurderet, at det ikke er muligt at finde en anden placering til toiletet, der ville løse problemet på en hensigtsmæssig måde.

Faaborg-Midtfyn Kommune har bemærket, at beplantningen løbende bliver beskåret sådan, at den bibeholdes og vedligeholdes i en stand, så den danner ramme om Klokkestenen, uden at arealet gror helt til.

For så vidt angår bænke, har Faaborg-Midtfyn Kommune bemærket, at der er tale om gamle installationer. Borde-bænkesættet er af nyere dato, og kommunen har oplyst, at man vil se nærmere på sagen.

3. Miljø- og Fødevareklagenævnets bemærkninger og afgørelse

3.1 Miljø- og Fødevareklagenævnets bemærkninger

Miljø- og Fødevareklagenævnet bemærker indledningsvist, at nævnet forstår klagen således, at der ikke klages over de allerede eksisterende installationer omkring fortidsmindet, som i øvrigt ikke ses at være omfattet af Faaborg-Kommunes afgørelse af 26. juni 2020. Disse øvrige installationer er dermed ikke omfattet af nævnets behandling af nærværende sag.

Efter naturbeskyttelseslovens § 18, stk. 1, må der ikke foretages ændringer i tilstanden af arealet inden for 100 meter fra fortidsminder (fortidsmindebeskyttelseslinjen), der er beskyttet efter bestemmelserne i museumsloven. Der må ikke etableres hegn, placeres campingvogne og lignende.

Naturbeskyttelseslovens § 18, stk. 1, er en forbudsbestemmelse, der suppleres af en række undtagelser i stk. 2 og stk. 3.

Formålet med fortidsmindebeskyttelseslinjen er at sikre fortidsmindernes værdi som landskabselementer. Både den generelle betydning af fortidsminderne i landskabsbilledet, indsyn til og udsyn fra fortidsminderne skal sikres med bestemmelsen. Samtidig skal bestemmelsen sikre de arkæologiske lag i området omkring fortidsminderne, idet der ofte er særlig mange kulturhistoriske levn i områderne tæt ved de fredede fortidsminder.

Efter praksis har det også betydning, om en dispensation kan medføre præcedens i strid med formålet med forbuddet. I vurderingen af den enkelte sag indgår derfor overvejelser om, hvilken betydning en dispensation kan få for fremtidige sager. Hvis der meddeles dispensation, skal andre lignende sager som udgangspunkt behandles på samme måde. Efter praksis vejer den generelle beskyttelsesinteresse tungt, uanset at den enkelte sag kan have begrænset betydning.

Kommunen kan i særlige tilfælde meddele dispensation fra forbuddet mod tilstandsændringer, jf. naturbeskyttelseslovens § 65, stk. 2. I overensstemmelse med bestemmelsens ordlyd er praksis meget restriktiv.

I denne sag skal der foretages en konkret vurdering af, om formålet med etablering af et offentligt toilet på det pågældende sted er så væsentligt, at den generelle beskyttelsesinteresse og hensynet til sikring af de arkæologiske lag bør vige. Der skal endvidere foretages en konkret vurdering af det ansøgtes påvirkning af det beskyttede fortidsminde.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder, at der ikke er tale om et sådant særligt tilfælde, der kan begrunde meddelelse af dispensation. Nævnet har herved lagt vægt på, at en installation af et offentligt toilet med en placering kun ca. 30 m fra fortidsmindet, vil forringe oplevelsen og værdien af fortidsmindet.

Desuden har nævnet lagt vægt på, at praksis er restriktiv, at en dispensation ville kunne medføre en uønsket præcedensvirkning. Det forhold at størstedelen af Lyø er omfattet af strandbeskyttelseslinjen, kan ikke føre til et andet resultat.

Endvidere kan det forhold, at Faaborg-Midtfyn Kommune har givet dispensationen på vilkår om bevaring af allerede eksisterende beplantning, efter nævnets opfattelse ikke føre til andet resultat.

3.2 Gebyr

Som følge af afgørelsen tilbagebetales det indbetalte klagegebyr, jf. gebyrbekendtgørelsens § 2, stk. 2, nr. 1.

3.3 Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse

Miljø- og Fødevareklagenævnet ændrer Faaborg-Midtfyn Kommunes afgørelse af 26. juni 2020 om dispensation til opførelse af et offentligt toilet inden for fortidsmindebeskyttelseslinjen på matr. nr. F1 Lyø, Faaborg Jor-der, beliggende A1 , 5601 Lyø, til et afslag.